

Datum 2025-01-31
Diarienummer 2024/0595
Ert diarienummer S2024/02135
Handläggare Andreas Stjärnström

s.remissvar@regeringskansliet.se
s.sl@regeringskansliet.se
mimmi.lovbom@regeringskansliet.se

Yttrande över Promemoria Uppdaterat högkostnadsskydd för läkemedel

Myndigheten för delaktighet (MFD) arbetar med att främja, guida och stödja samhällets aktörer att genomföra sina uppdrag utifrån hela befolkningens behov och förutsättningar. MFD lämnar följande yttrande.

Sammanfattning

MFD avstyrker förslaget i sin helhet.

Skälen till MFD:s bedömning är att det i promemorian saknas en konsekvensanalys av hur förslaget träffar ekonomiskt utsatta grupper i samhället. MFD befarar att förslaget kommer att drabba personer med funktionsnedsättning oproportionerligt hårt.

Myndighetens synpunkter

MFD avstyrker förslaget i sin helhet.

Skälen för MFD:s yttrande är att myndigheten befarar att förslaget drabbar personer med funktionsnedsättning oproportionerligt hårt. Målgruppen är en ekonomiskt sårbar grupp i samhället som också står för en stor andel av de som betalar maximalt inom läkemedelsförmånen. MFD bedömer att det ytterst finns risk att människor tvingas avstå läkemedel av ekonomiska skäl.

I promemorian saknas en konsekvensanalys av hur personer med funktionsnedsättning träffas av förslaget. Flera grupper av personer med funktionsnedsättning står långt ifrån arbetsmarknaden och lever i en livslång försörjning på samhällets olika transfereringar som sjukersättning, aktivitetsersättning och bostadstillägg. Att tillhöra personkrets 1 i LSS, det vill säga att vara en person med intellektuell funktionsnedsättning, autism eller autismliknande tillstånd, innebär i allmänhet att genom vuxenlivet ha inkomster på garantinivå från sjuk- och aktivitetsersättningen. Garantinivån är lägsta nivån i systemen och den nivå som är aktuell för personer utan förankring på arbetsmarknaden.

Därtill tillkommer kostnader som relaterar till funktionsnedsättning och olika sjukdomar som läkemedel, vårdbesök eller hjälpmedel. En särskilt påtaglig kostnad är hyran till en bostad med särskild service enligt LSS. Personer som bor i servicebostäder har ingen möjlighet att påverka sina boendekostnader genom att till exempel flytta till en enklare bostad.

Riksförbundet FUB visar i en rapportserie att personer med intellektuell funktionsnedsättning riskerar att ha disponibla inkomster som understiger deras utgifter med tusentals kronor varje månad. Detta beror till stor del på höga kostnader för boendet, i kombination med låga inkomster. På grund av stödbehovet i gruppen är valfriheten begränsad när det gäller kostnader för boendet.¹

MFD:s uppföljningsrapport till regeringen², visar att hela gruppen personer med funktionsnedsättning fortsatt har sämre ekonomiska förutsättningar än övriga befolkningen. Kvinnor med funktionsnedsättning har generellt lägre inkomster än män med funktionsnedsättning. Så många som var fjärde person med funktionsnedsättning lever i risk för fattigdom, och har en lägre disponibel inkomst per år än övriga befolkningen. Var åttonde person med funktionsnedsättning har hamnat efter med betalningar på grund av ekonomiska problem, och en fjärdedel av kvinnor i arbetsför ålder med funktionsnedsättning har inte råd att ägna sig åt en fritids- eller nöjesaktivitet utanför hemmet. Att målgruppen dessutom ska få högre kostnader för läkemedel bedöms som en stor risk i och med promemorians förslag.

I MFD:s undersökningspanel Rivkraft angav så många som en tredjedel av panelen att de avstått vård som till exempel tandläkarbesök eller mediciner under det senaste året.³

MFD anser också att förslaget minskar förutsägbarheten och skadar tilltron till läkemedelsförmånen om plötsliga avgiftshöjningar görs när det redan finns ett system för att möta kostnadsökningar genom indexering kopplade till prisbasbeloppet.

¹ Riksförbundet FUB (2024) Fångad i fattigdom

² Myndigheten för delaktighet (2024) Uppföljning av funktionshinderspolitiken 2023

³ Myndigheten för delaktighet (2019) Rivkraft 25 [Ekonomisk jämställdhet - Resultat från Rivkraft 25](#)

Ärendets handläggning

I den slutliga handläggningen av ärendet har generaldirektör Malin Ekman Aldén (beslutande), avdelningschef Pernilla Börjesson och utredare Andreas Stjärnström (föredragande) deltagit.

Myndigheten för delaktighet

[elektroniskt underskriven]

Malin Ekman Aldén